

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

2009 m. vasario 20 d.

Nr. 7 (837)

Eina nuo 1988 m.
spalio 28 d.

Kaune Vasario 16-osios – Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimo renginiai prasidėjo šventės išvakarėse. Vasario 15 d. Žaliakalnio bendruomenės ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos iniciatyva Kauno sporto halėje vyko koncertas "Atgimusiai Lietuvai". Apie Vasario 16-osios Akto pasirašymo svarbą kalbėjo miesto visuomenės atstovai, svečiai. Susirinkusiuosius pasveikino europarlamentaras prof. Vytautas Landsbergis. "1918 metų Vasario 16-ają Vilniuje buvo paskelbta pasauliui, kuris apskritai nebuvovo pasiruošęs išgirsti ką nors iš tokio tolimo kampelio, kaip Lietuva, – vėl yra nepriklausoma Lietuvos valstybė su sostine Vilniumi. Nepaprasti dalykai – nepriklasomybė ir Vilnius. Ir abu reikėjo apginti per daugelį metų. Tai padarė Kaunas", – kalbėjo prof. V. Landsbergis. Šiltą žodį tare LPKTS pirmininkas Antanas Lukša. Pirmininkas priminė, jog ši Vasario 16-oji buvusiems Laisvės kovų dalyviams – ypač reikšminga, nes sukanka 60 metų, kai Lietuvos partizanų apygardų vadai pasiraše Lietuvos laisvės kovos sajūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. Deklaraciją. Palinkėjės nepalūžti Lietuvai sunkiu metu ir šviesnės ateities bei vilties, A. Lukša pasiūlė europarlamentaro prof. Vytauto Landsbergio kandidatūrą į Lietuvos prezidento postą.

Vasario 16-ają Lietuvos valstybės atkūrimo dienos renginiai prasidėjo šv. Mišios Arkikatedroje bazilikoje ir Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje. Po jų kauniečiai ir miesto svečiai, pasipuoš trispalvėmis vėlia-vėlėmis, rinkosi į Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelį, kur įvyko Lietuvos valstybės atkūrimo dienai skirtas minėjimas. Šventės akcentu tapo Vyčio Kryžiaus ordino vėliavos pakėlimo ceremonija. Vėliavą pakėlė Lietuvos laisvės kovos sajūdžio štabo viršininkas dim. mjr. Vytautas Balsys.

Muziejaus sodelio skliautais aidėjusi varpų muzika, patriotinės dainos ir jaunatiškas šurmulyis šventei suteikė artėjančio pavasario spalvą. Gausiai susirinkusius kauniečius ir miesto

Kaune plevėsavo gyva Trispalvė

svečius pasveikino Kauno savivaldybės meras Andrius Kupčinskas, Kauno apskrities viršininkė Ona Balžekienė, Seimo narė, Dainavos apyg. partizanų vado Adolfo Ramanauskas-Vanago duktė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskiene. Griausmingos patrankos salvės, pažerusios į minią trijų spalvų – geltonos, žalias ir raudonos – serpantinų gniūžtes, žmonių sukurtą "gyva vėliava", suteikė šventei prasmės ir žaismin-gumo.

Vasario 16-osios minėjimo, surengto Kauno rotušėje, metu kalbėjo arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius. "Šiandien mes dar nesame pasiekę laisvės iki galio. Būkime drąsus ir tikrai galėsime pasakyti sau: mes savo laisvę iškovojo-me", – kalbėjo arkivyskupas metropolitas. Miesto meras Andrius Kupčinskas susirinkusiesiems priminė dar vieną datą – šiemet sukanka Laikinosios sostinės 90-osios metinės, ir pasirašė naujo apdovanojimo – Kauno burmistro Jono Vileišio medailio įsteigimo aktą. Grupei garbingų kauniečių – mokslininkams, pedago-gams, menininkams, muzikams, aktoriams, kitiems besidarbuojantiems svarbiausiuose miesto plėetros ir puoselėjimo baruose, šventės proga įteikti "Santakos" garbės ženklai.

"Tremtinio" inf.
Zenono Šiaučiulio nu-traukose – *Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimo Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje akimirkos*

1949-ųjų LLKS Deklaracija – Lietuvos kelio pradžia į NATO

Vasario 15 d. Radviliškio rajone įvyko iškilmingas Lietuvos laisvės kovos sajūdžio 60-mečio minėjimas. Jis prasidėjo šv. Mišiomis „Malda už Lietuvos partizanus“ Radviliškio bažnyčioje. Vėliau minėjimas persikelė į Lietuvos laisvės kovos sajūdžio įkūrimo sodybą, Mėnaičių (Minaičių) kaimę. Čia Lietuvos partizanai buvo pagerbti ne tik Pergalės salvėmis – virš sodybos garbės skrydį atliko ir šeši Lietuvos ir NATO kariniai lėktuvai.

Šiandien virš Mėnaičių praskrido Lietuvos ir NATO kariniai lėktuvai. Argi ne simboliška, kad mūsų, latvių ir esituoro erdvę sauganti karinė oro pajėgų bazė yra čia pat, vos keliausdešimt kilometrų nuo Mėnaičių? Vadinas, taip turėjo būti. Man tai yra įrodymas, kad melas niekada nenugalės tiesos. Dėl toverta dirbtini, siekti ir tikėti, kaip tikėjo štie žmonės, prieš 60 metų nežmoniškomis aplinkybėmis čia susirinkę pasakyti, kad Lietuva bus laisva“, – jau vėliau, Radviliškyje, minėjimo metu sakė krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė.

Karo meto parlamento darbo vietoje

I Mėnaičiuose buvusių Miknių sodybą, kur buvusiame bunkeryje 1949 m. vasario 16 d. visos Lietuvos sričių partizanų vadai įsteigė Lietuvos laisvės kovos sajūdį ir paraše Deklaraciją, šiai metais susirinko kaip niekad daug garbingų svečių. Minėjime dalyvavo Seimo Pirmyninko pavaduotojas Ceslovas Vytautas Stankevičius, be krašto apsaugos ministrės dalyvavo ir energetikos ministras Arvydas Sekmokas, didelis būrys Seimo narių (Ariantė Dumčius, Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė, Petras Luomanas, Gintaras Songaila, Kazimieras Kuzminskas, Algimantas Kazulėnas, Jonas Šimėnas ir net Radviliškio rajone išrinktas socdemas Algimantas Salamakinas). Taip pat signatarai Julius Beinortas ir Zigmas Vaišvila. Atkurtų Lietuvos partizanų apygardų vadai, politinių kalinių ir tremtinų organizacijų atstovai (A.N.Stasiškis, P.Jakučionis, J.E.Marcinkevičienė) ir kiti dalyviai. Buvo daug akademinės bendruomenės narių: Mokslo akademijos turistų klubas susiorganizavo ir į minėjimą atvažiavo net su 17 lengvųjų automobilių.

Visi šie dalyviai tylos minute pagerbė LLKS Deklaracijos signatarus: Joną Žemai-

tį-Vytautą, Aleksandrą Grybiną-Faustą, Vytautą Gužą-Kardą, Juozą Sibailą-Merainį, Broniuą Liesi-Naktį, Leonardą Grigonį-Užpalį, Adolfą Ramanauską-Vanagą ir Petrą Bartkų-Žadgailą. Nė vienas iš jų taip ir nesulaukė Laisvos Lietuvos: krito kovoje su ginklu arba buvo okupantų sušaudytas. Tik jų varai, iškalti granite, amžinai

mo centro direktorė T.Burauskaitė: "Deklaracija turi neįkainojamą reikšmę mūsų ateitiems tautoms", – konstatavo ji.

Atkurtos LLKS Prezidiumo tarybos pirmininkas dim. plk. Jonas Čeponis partizanų, kurie kovojo ir aukojosi bei Dievo malone liko gyvi, vardu pasveikino čia susirinkusiuosius.

kaip kovojo Lietuvos partizanai, kaip buvome susijungę Baltijos kelyje. Ir neduoti piktožolėms vešti, kurių Lietuvoje, pasak jos, vis dar yra.

Buvo padėta gėlių ant partizanų kapų Baisogalos kapinėse. Ménaičiuose Partizanų himną sugiedojo Prisikėlimo apygardos partizanų ansamblis "Vidurnaktį nežuvę". Minėjimas tęsėsi Šeduvoje mie-

karštų pažadų pasirūpinti šia sodyba, šiandien ji dar labiau apleista – stogas įgriuves, viskas dar labiau sunykę ir suvargę. Tad iškilminga Radviliškio rajono mero kalba vertė mastyti: ar tikrai ji reiškia tai, ką skelbė. O gal reikia vertinti ne žodžius, o darbus? O "darbai", apsilankius Sajaus sodybos griuvėsiuose, akivaizdūs...

Šias mintis reikėtų pratęsti ir kitu pastebėjimu. Tęsiant minėjimo iškilmes Radviliškio kultūros namuose moksleiviai, jaunais ir žvaliai Lietuvos ateities balsais, paskaitė Deklaracijos tekstą. Būtų jaudinantis momentas, jei ne vienas „bet“... Pakviestas žodij tarsi dim. plk. J.Čeponis atkreipė dėmesį, kad ne visas Deklaracijos tekstas buvo perskaitytas. Jis pastebėjo, kad iš jo buvo išmestas vienas, tačiau, pasak jo, esminis ir labai svarbus dabartinei Lietuvai Deklaracijos punktas. Teisingiau, ne vienas, o net du. Šie punktai skelbia: "16. Komunistų partija, kaip diktatūrinė ir iš esmės priešinga pagrindiniam lietuvių tautos siekimui ir kertiniam Konstitucijos nuostatui – Lietuvos neprilausomumui, – nelaikoma teisine partija. 17. Asmenys, bolševikinės arba vokiškosios okupacijos metu išdavę Tėvynė bendradarbiavimui su priešu, savo veiksmais ar įtaka pakenkė tautos išsilaisvinimo kovai, susitepę išdavystėmis ar krauju, yra atsakingi prieš Lietuvos Teismą".

Jis teigė esą dabartinė Lietuva, sąmoningai užmiršdama šiuos punktus, nesprendžia problemą ir nevykdą partizanų priesakų. Jis taip pat negailėjo kritikos ir Lietuvos nacionalinei televizijai, kuri esą neskyrusi eterio LLKS 60-mečio minėjimo renginiams. Ši jo kritika buvo paramta audringais susirinkusiuojų plojimais.

Kūrė teisingumu ir laisve pagrįstą taiką

Po šios buvusio partizano kritikos minėjimo dvasią ir LLKS signatarų nuveiktu darbų prasmę kėlė ir aiškinė viešo iš 1949 m. Deklaracijos signataru A.Ramanausko-Vanago duktė A.Ramanauskaitė-Skokauskienė. Pasidžiaugusi susirinkusiuoją gausa ji taip pat samprotavo, kad kažin ar daug Lietuvos žmonių žino apie steigiamąjį LLKS suvažiavimą, kuris buvo partizaniniame judėjime pats svarbiausias įvykis.

(keliamas į 5 psl.)

Lietuvos kariai ir atkurtų partizanų apygardų vadai atiduoda pagarbą LLKS Deklaracijos signatarams

Alfredo Pliadžio nuotr.

primena mums apie dešimtmétį besitęsusį karą po karo.

Išreikšdamas pagarbą kritusiemus kovoje su ginklu rankose, LR Seimo pirmininko pavaduotojas Č.Stankevičius susirinkusiemis paaiškino Deklaracijos svarbą ne tik tačiau, bet ir nūdienos Lietuvai:

"Prieš 60 metų šiose nuosiliose vietovėse buvo priimti konstitucinės svarbos sprendimai. Vasarį susirinkę čia posėdžiavo visos Lietuvos apygardas atstovaujantys tautos pasipriešinimo pajėgų atstovai. Tai buvo tikras karo meto parlamentas, svarstęs ne tik karinio pasipriešinimo klausimus, priėmęs statutus, bet ir sprendęs tautos ateities gyvenimo klausimus".

Pasak jo, čia priimti kovojančios tautos atstovų dokumentai nustatė Laisvės kovų teisinius pagrindus ir visam pasipriešinimui suteikė valstybinės organizacijos, okupacijos sąlygomis, pobūdį.

"Šiandien reiškiame pagarbą ir dėkingumą su ginklu rankose kovojusemiems didvyriams, kurie daugelis su ginklu rankose už Laisvę atidavė savo gyvybes", – sakė Č.Stankevičius.

Be jo apie istorinę ir konstitucinę partizanų Deklaracijos reikšmę bei vertybinį ir išliekamąjį aspektą kalbėjo naujoji Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyri-

"Laikas dėti ranką prie širdies ir būnant čia prisiekti dirbt Lietuvai", – ragino J.Čeponis.

Savo prisiminimais apie minimus laikus pasidalino Miknių, kurių sodyboje partizanai buvo išsikasė bunkerij, duktė Julijona Mikniūtė-Petrėtienė.

"Ką aš galiu papasakoti ištų laikų, kai buvau vaikas, paliginus su šiandiena? – retoriškai klausėsabar jau garbingo amžiaus tų laikų liudininkė. – 1948 metais pas mus atėjo šeši vyrai, paprašė tėvuką išsikasė bunkerij. Tėvukas juos priėmė ir visą laiką sujais bendarvo. Vėliau, 1949 metų vasario pradžioje, ir parsivedė būrį vyru. Tai buvo visų Lietuvos sričių vadai. Gražūs vyrai buvo, kiek prisimenu, uniformuoti, ginkluoti. Parsinešė rašomąsias mašinėles ir ten rašė, kūrė konstitucijas. Pagaliau Vasario 16-ąją pasivietė tėvukas į tą bunkerij. Ten pasiraše Deklaraciją, sugiedojo Lietuvos himną ir pasakė, kad Lietuva turi būti Laisva. Vis vien ateis laikas, turės vieną kartą suklestėti Lietuvą, sakė jie."

Senoji dievagojos, kad norint viską papasakoti: kiek pragyventa, kiek išvargta, reikėtu "pusę dienos geros" pasakoti. Ji palinkėjo visiems, ypač jaunimui, laikytis vieningai, kovoti už Lietuvą. Nežiūrint vietas valdžios

Įvykiai, komentarai

Ilgai gaudėme muses

Per ilgai Lietuvoje gaudėme muses, neardėme baisios mėšlo krūvos, kurioje perėjosi ir dauginosi tų padarų tunai, kenkiantys mūsų valstybei, trukdantys atsigauti, tvirtai atsistoti ant kojų.

Šiandien prieš naujai išrinktą valdžią, vos paėmusią į rankas šakes, nukreiptas į tą mėšlo krūvą, pasigirdo siaubingas zyzimas, kurstantis nepaklusnumą. Tie padarai, įkyriai zyzdamai, visaip dergia naujają valdžią, stengdamiesi sujaukti blaiviai mąstančių žmonių protą. Naujai valdžiai buvo paliktas prakiurės rėtis, pro kurį išbėgo visas valstybės iždas. Dabar, kada paskirtoji valdžia ēmė rėti ardyti, mažinti padarytas skyles, tuo pasigirdo garsus zyzimas ir išgąstis, kad išnyks tų padarų veisimosi vieta – mėšlo krūva ir, neduok Dieve, bus užlopytas rėtis, pro kurį srautai pinigų atsidurdavo tautos "aukso veršio" garnintojų kišenėse ir džiugindavo banknotų šlamesiu ir metalinių skambesių...

Norėtusi paklausti apakinėtųjų "aukso veršio": kada pasisotinsite? Kada nustosite džiaugtis banknotų šlamesiu ir metalinių žvangesiu? Kada atsigrēsite veidu į Tėvynę, kada akys neblizgės goduliu, ir elgsitės padoriai, kaip tikri

jos vaikai? Šiandien girdime vien kalbas apie kyšininkus. Juk tai – valstybės žlugdymas.

Siaubingai žmogus pasijunti, kai išgirsti žinią, kad atsirado "motinų", negalvojančių apie savo vaiką iščiose ir sutinkančių su niekšo pasiūlymu spekuliuoti būsimos atžalos garbe...

Gerbiamosios, ar nepagalviate, kad tai – juodžiausia nuodėmė ir, nežinia, kaip ji gali atsiliepti jūsų kūdikiui. Dažnai girdime: "Sunku šiandien auginti vaikus, jais rūpintis". Ne. Tikrai netiesa. Mūsų tautos šeimas užvaldė egoizmas, rūpinimasis savimi. Kartais pastebi vaizdą: stovi jauna, graži, pasipuošusi moteris, laiko atžalą už rankutes, o kita ranka – cigarete. Vaikutis zyzia, jam norisi judėti. Tada atžalos prasoma netrukdyti. Norėčiau paklausti jaunų moterų – gerbiamosios, ar jūs nesusimastote, kad išmesdamos pinigus cigaretėms, atimate iš savo vaiko burnos skanesnį kąsnį, gražesnį drabuželį, negalvojate apie jo ateitį, kuria šiandien skandinate tabako dūmuose?

Kreipiūsi į vyru, namo gržtančius su alkoholio ir tabako dūmų tvaiku – ar susimastote, kad žalingais išročiais skriaudžiate savo šeimą? Vyrai, jūs esate šeimos mai-

tintojai ir, pasiduodami žalin-giemis veiksmams, griaunate šeimos gerovę ir ateitį! Nustokite verkšlenę sunkia padėtimi, nes nuo jūsų priklauso ne tik šeimos, bet ir Tėvynės ateitis ir gerovę.

Pokario metais žmonės gyveno vargingiau negu dabar. Gyvenimas buvo sudėtingas, bet žmonės nepuole į neviltį, nors draskė sodybas, atiminėjo užgyventą turtą. Daug žmonių buvo vežami į lagerius, į tremtį, į nežinią, į mirtį, bet gyvendami svetur jie neprarado vilties – visa da buvo dvasiškai tvirti, nors kartais kito ryto nesulaukdavo. Juos amžiams apraigė taigos medžių šaknys, prispaudė išsalas ar užpustė Kazachstano smėlynai. Jie stengėsi išgyventi, nepasiduoti jokiai gresmei.

Šiandien gyvename tokiu Lietuvos istorijos laikotarpiu, kaip Tėvynėje niekada negyveno mūsų tauta.

Tad susimastykime, sesės ir broliai, nustokime burnoje prieš Tėvynę, valdžią. Nustokime toliau gaudę muses ir padékime Vyriausybei išardytį tą baisią mėšlo krūvą, mums per penkiadesimt metų sukrautą atėjūnų ir jų statytinių, žiūrėjusių tik savo kišenių.

Mindaugas BABONAS

Ar atšils JAV ir Rusijos santykiai

JAV prezidentas Barackas Obama pareiškė, jog Vashingtonas ir Maskva turėtų vadovauti užkertant kelią plati branduolinę ginkluotę. "Manau, Jungtinėms Valstijoms ir Rusijai svarbu rodyti kelią", – per pirmąją spaudos konferenciją sakė naujas JAV prezidentas B.Obama ir pridurė, jog Rusijos preidentui D. Medvedevui priminė, kad svarbu iš naujo pradeti pokalbius dėl branduolinio arsenalo mažinimo. "Tada galėsime vykti į kitas šalis ir pradeti stiprinti neplatino sutartis, kurios, tiesa sakant, per pastaruosius kelelius metus susilpnėjo", – sakė B.Obama.

Maskva išgirdo signalą. Rusijos užsienio reikalų ministras S. Lavrovas prakalbo, esą Maskva pasiruošusi derėtis su JAV dėl branduolinių galvučių skaičiaus sumažinimo. Jis pridurė, kad Rusija suinteresuota mažinti branduolinio ginklo atsargas ir net

sukurti šio proceso kontrolės mechanizmus. Reikia pastebeti, kad į B.Obamos žodžius atsiliepė net Iranas. Šalies prezidentas Mahmoudas Ahmadinejadas pareiškė, kad Teheranas pasiruošęs atnaujinti dialogą su Vašingtonu "lygiomis teisėmis ir su abi puse pagarba".

Mitinge, kuris buvo suorganizotas minint Irano islamiškosios revoliucijos 30 metines, oficialiai paskelbta, kad "naujoji JAV administracija siekia permanentų ir laukia dialogo. Aišku, jog tikrieji pokyčiai privalo būti fundamentalūs, ne vien taktiniai. Irano tauta sveikina šias permanentas", – sakė M. Ahmadinejadas.

Tokį kalbų ir samprotavimų pasigirsta ir Lietuvoje, tačiau rimtų atsakymų į šiuos klausimus nebandoma ieškoti. Pastabų, konkretių siūlymų neteko išgirsti net iš Lietuvos užsienio reikalų ministro V. Ušacko. Miunchene

saugumo konferencijoje dalyvavęs užsienio reikalų ministras sakė: "Akivaizdu, to siekia ir JAV, ir Rusija. Turėjau galimybę bendrauti su JAV viceprezidentu J. Bidenu ir Rusijos vicepremjeru S. Ivanovu. Pastarasis tvirtino, kad ekonominė krizė vien privers būti pragmatiškesnis, plėtojant santykius su kitomis šalimis".

Ar būtų galima tvirtinti, kad be skambių, bet nieko nereiškančių žodžių, yra bent mažiausias pagrindas kalbėti apie besikeičiančią JAV politiką Rusijos atžvilgiu? Vakarų apžvalgininkai ir kai kurie Lietuvos komentatoriai jau gvildeno šias problemas. Vienas tokį argumentą – kad B. Obama neva vykdys „nekonfrontacinių užsienio politiką“ ir kad JAV prezidentas pažadėjęs užsienio politikos srityje teikti pirmenybę diplomatių, o ne karinei galiai.

(keliamas į 5 psl.)

Antrają tiesos pusę pasvarsčius

Atrodo, jog pasaulinę ekonominę krizę sukėlę centrinių bankų globalistai susi-protėjo pertempę stygą. Kaip paprastai tokiu atveju, nutraukę tylą apie užkulisinę tikrovę, apyvartą jie paleidžia nuo tikrovės nukreipiančią pusę tiesos. O ta „pusė“ šiuo atveju sako: „Krizė nėra natūralus reiškinys, o konkrečių žmonių sukonstruota katastrofa“. Kaltininkų paieškoje britų dienaštis „The Guardian“ yra sudaręs „25 asmenų, atsakingų už tokią įvykių eiga, sąrašą“. Taip „The Guardian“ straipsnių sumavo „Lietuvos Žinios“ 2009 m. sausio 27 d. numerijoje paskelbtame straipsnyje „Pasaulinio bankroto baronai“. Tarp paminėtų kaltininkų yra pora JAV prezidentų, britų premjerų, JAV Federalinių Rezervų (FED) anometo pirmininkas. Tačiau (globalistams artimas) britų dienaštis nepasako antrosios tiesos „pusės“: FED (JAV centrinis bankas) ir kitų valstybių centrinių bankų sistema buvo sukurta kaip tik tam, kad didieji finansininkai galėtų laisvai manipuliuoti ne tik valstybių ekonomika, bet ir valstybių politika. „The Guardian“ neįvardija globalistų „fronto“ ar „fasado“ organizacijų ir jų satelitų, kurių uždavinys – daryti įtaką vyriausybėms ir vesti žmonijos nusmegelinimo vajų, taip ruošiant „pasaulio piliečius“ „Naujoje Pasaulio Santvarakai“. Laimei, kiti globalistų kontroliuojamų spaudos triimai, gal netycia, padeda laisvę branginantiems žmonėms geriau susigaudyti keblioje pasaulinėje padėtyje.

Neseniai Lietuvą pasiekė konservatyvus žurnelas „The New American“. 2009 m. sausio 5 d. numeryje, pagrindiniame straipsnyje „Bailout Mania!“ (gelbėjimų manija) redaktoriaus pavaduotojas Viljamas Džiasperas (William F. Jasper) patiekia sensacingu pasisakymu didžiojoje JAV spudoje ir ekonominės statistikos pavyzdžių.

Autorius nurodo, kad JAV Kongrese ir spudoje viešai kalbama apie finansinių institucijų gelbėjimą („bailout“ – išskėstančios valties vandens kibira isėmimas), paskiriant jų išsilaikei 14, 25, 700 ar 900 milijardų dolerių. Tačiau lapkričio 7 d. „Bloomberg“ žinių agentūra paskelbė, jog FED vadovas Barnanke ir iždo sekretorius Paulsenas jau yra (slaptai!) išdalinę kai kurioms institucijoms apie 1,7 triliono dolerių. Tad viešai minimos sumos esą tik „plaštakės nusiciaudėj

Lietuviam skaitytojams gali būti įdomu, kad apie FED ir IMF (TVF) veiklą jau seno kai buvo paskelbta mano knygoje. Ten rašoma apie jau 1910 m. suplanuotą valdžios galių iškraipymą. 1975 m. (trečias leidimas 1979 m.) knygoje „Samokslas prieš žmoniją“ cituojamas garsiojo lakūno tévo – Kongreso nario Lindbergo 1913 m. JAV Kongreso priimto „Federalinių rezervų aktu“ vertinimas: „Naujasis išstatymas sukurs infliaciją, kada tik trestai infliacijos panorės“. „Nuodabar depresijos bus sukuriamos moksliskai“ (iš 1913 m. gruodžio 22 d. Kongreso protokolo).

Apie R. Reicho minetą „JAV užsienio politiką“ neva tvarkant TVF jau rašyta mano 2000-ujų knygoje „Nauja pasaulio santvaraka“. 1994 m. liepos 28 d. paskelbtame straipsnyje „Tarptautinio Valiutos Fondo kilmė ir siekiai“ yra net jų sukūrusių (sovietų agento) nuotrauka.

Mane suėmė 1948 m. spalio 21 d. Ilgai tarpė po kalėjimų, bandė užverbuoti. Saikiau netiesą, vedžiojau po senus bunkerius, kur tikrai žinojau, kad mano draugų nesuras. Jaučiau, kad saugumiečiai viską žino, seka likusių gyvų partizanų pėdomis, o sumumis, teisiamaisiais, tik žaidžia. Prašiau Dievo, kad sustekti man stiprybės, bijojau kankinama palūžti.

Saugumiečiai bandė sužlugdyti psychologiskai, mušė. Kaišiadoryse tardytojas Kiseliovas rodė rugsejo mén. Naujasodyje, prie Palemono, nužudyti mano draugų partizanų ir rėmėjų nuotrauką: devyni kūnai buvo susodinti ant žemės, pusračiu, matėsi iki pusės, tarsi sėdėtų prie apvalaus stalo. Kraujas buvo nubėgęs perveidus į drabužius. Juos visus gerai pažinojau. Tardytojas klausė, ar aš juos pažįstu. Atsakiau, kad nepažįstu, tačiau sustingo lūpos, nutirpo rankos ir kojos, negalėjau nieko daugiau pasakyti. Atsipeikėjau rūsyje. Ten išbuvau tris savaites, tos nuotraukos man daugiau nerodė.

Iš Kaišiadorių mane išvežė į Vilniaus MGB požemius. Cia tyciojosi, kankino naktimis, neleido miegoti nei dieną, nei naktį. Išlaikė pusę metų. Pavasarį, kai gamta atgimė, nuvežė į Lukiškių kalėjimą, į antrą aukštą vedė metaliniai laiptais, atidare tamšią kamerą ir ištumė. Greitai akys prašvito: pamačiau daug moterų ir merginų. „Dieve, – sušnabždėjau, – aš ne viena, kiek čia daug iškankintų veidų, ašarojančių akių, kiek daug čia šilumos...“ Sutikomane kalinės šiltai, parodė tuščią vietą ant gultų trečiame aukštė, davė maisto. Pasijutau laiminga, kad esu ne viena.

Po 15 minučių išleisdavo pasivaikščioti – matėme sauļę, sienos buvo išrašytos varpais ir slapyvardžiais. Išmokau Morzės abécélė – susikalbėdavau per sieną, taip pat gestų kalbą, kai reikėdavo bendrauti per langą – sužinojau, kas dedasi pasaulyje ir už šių sienų. Kartą pasivaikščiojimo aikštėlės sienoje radau mūsų vado Jono Ožeraicių-Vaidoto laiškelį. Jame jis smulkiai apraše savo istoriją. Tada sužinojau, kad buvome suimičių pačią dieną ir supratau, kodėl mane dažniausiai mušdavo dėl jo, matyt, nesutikdavo parodymai, nes aš nieko neprisipažinau. „Buvai miške?“ „Taip, buvau“ „Kur daugiausia buvau?“ „Niekur...“ „Ką veikei miške?“ „Viriau valgyti, siuvau, skalbiau, siuvinėjau ženklielius...“

Vis laukiau, kada mane nuteis žadėtiems 25 metams, bet Lukiškėse nesulaukiau. Gavome įsakymą: ruoškitės su daiktais. Susikrovėme

pundelius, kas ką turėjome. Vežė į paskirstymo punktą prie geležinkelio – nebuvome labai nusiminę, netrūko juoko, dainų ir maldų. Ypač paskirstymo punkte, kamerose. Sargybiniai net ramindavo, kviesdavo į pagalbą kareivius, šaudydavo į viršų. Pagaliau mane iškvietė į kambarėlį, kur prie staliuko sėdėjo du „draugai“. Paklausė vardo, pavardės. Atsakiau. Tuomet liepė pasirašyti po nuosprendžiu, kad esu neteista 10 metų lagerio ir 5 metus tremties. Man pasirodė tiek mažai, nes laukiau 25 metų. Nusijuokiau, treptelėjau koja, sakydama, kad ką man reiškia tie 10 metų. Apsiskukau ir išėjau. Matčiau, kad jiems nepatiko, nes neverkiau, nedejavau. Jie, matyt, jautė pasitenkinimą, kai išgirdavo aimanas, matydavo ašaras... Galvojau, tegu okupantai pamato, kad mes ne vergai, bet kovotojai už laisvę.

Kitą dieną mus, apie 100 mervinų, išvedė į kamerą. Iš kitių kamery vedė vyrus. Buvo daug ginkluotų sargybiniai su šunimis. Susodino prie geležinkelio bėgių ant žemės, atvarė gyvulinius vagonus ir ėmė visus grūsti. Mes pabuvavome Lietuvos žemele, pasiėmėme jospasaujelę. Ją išnešiojau beveik visą įkalinimo laiką. Tačiau kartą, kai lageryje kilo kažkokia infekcija, deginome viską, ką turėjome. Sudėge ir lietuviška žemele...

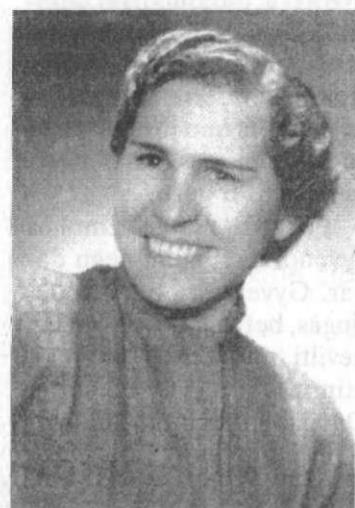
* * *

Išvežė mus į Taišeto lagerius Krasnojarsko krašte. Radome jau pradėtą statyti baraką, didelį, apvalų ratą, teko ir mums padirbėti. Jame tilpo apie porą šimtų žmonių. Vietoj lentų buvo naudojami aptašyti pusrasčiai, viduje per visą perimetrą sukalti triju aukštų gultai. Viduryje barako stovėjo metalinė krosnis, vadina „buržuika“, visą parą kūrenama. Tačiau žiemą rytais negalėdavome pakelti galvos, nes plaukai prišaldaavo prie gultų. Už lango spigino per 50 laipsnių šaltis, ta krosnelė negalėdavo viso barako apsildyti.

Kai nuvažiavome, buvo vasara, šalčio nejautėme ir nežinojome, kas mūsų laukia. Tačiau kita bėda: aplipdavo muselės, tokios piktos ir nuodingos, įkyrios, kad niekur negalėdavome nuo jų paslėpti. Kai kuriems kaliniams nuo jų pavojingai sutindavo veidas, rankos, kojos. Mašalų buvo tiek daug, kad jie užpuldo žmones lyg juodas debesis, siurbė kraują. Kentėme visi, nes niekas su jais ne-

Salomėjos PILIPONYTĖS-UŽUPIENĖS atsiminimai

Be vilties ir tévynės

Salomėja Piliponytė gržuusi į lagerių. 1956 m.

kovojo, jokio tepalo nuo jų nebuvo.

Atvažiavome vien lietuviatės: jaunos, gražios, energingos. Iš mūsų sudarė kelias brigadas, apie 30 mervinų kiekvienoje. Brigadininkėmis paskyrė senas, valdžiai patikimas kalines. Mano brigadai vadovavo vokietė, bet gražiai kalbėjo rusiškai. Pirmas mūsų darbas buvo sunkus: akmenų skaldymas su „kuvaldomis“ ir metaliniais laužtuvas. Dienos norma kalinei – 2 kubiniai metrai skaldytų akmenų – buvo labai didelė. Reikėdavo suskaldyti, sudėti į rietuves. Po darbo išmatuodavo kiekviena brigada savo rietuves atskirai. Pagal išdirbio normos įvykdymą gaudavome maisto davinį. Už įvykdytą normą kasdien vienai kalinei duodavo 600 gramų šlapios duonos, sriubos, pietums – košės, kartais aliejaus 30 gramų, cukraus 20 gramų. Ne įvykdžius normos – tik 200 g duonos ir lėkštė sriubos. Buvome jaunos, stiprios, tai valgyti gaudavome daugiau. Silpnėsni žmonės taip nusilpdavo, kad nepaeidavo. Tada tikrindavo komisija ir klipatomis duodavo po 10 dienų pailsėti, tik maisito nepridėdavo, paskui – vėl sunkus darbas.

Kitos brigados tiesė geležinkelį, kasė kastuvais 2 m gilio griovius, pylė sankasas. Žiemą žemė išaldavo iki 2 metrų. Kūrendavo laužus, šildydavo gruntą, paskui kasdavo.

Kartą man atsitiko nelaimė: dirbant miške medis sutrynė koją. Skausmas buvo didžiulis, visa mėsa atšoko nuo kaulų. Koja pajuodo kaip nuodėgulis. Ilgą laiką dirbtį negalėjau, vaikščiojau su lazdomis, gydė ambulatoriškai, nebuvuo jokių vaistų. Koja buvo trumpesnė, labai skaudėjo. Kadangi dirbtį negalėjau, tai davė užsiémimo zonoje, reikėjo pjauti malkas krosnims, jas kūrenti, plauti grindis, padėti virtuvėje skusti

bulves, plauti puodus. Už tai kartais gaudavau pavalgyti. Labai nenorėjau vėl gržti į mišką, bet tas laikas artėjo, tačiau atsitiko nenumatytas įvykis.

Mokėjau gražiai megzti, siuti, siuvinėti, daryti įvairius rankdarbius. Išardžiusi kažkokius senus drabužius pradėjau megzti megztinių, išsiuvinėjau savo suknelę. Pamata komendantė ir paprėmė manęs, kad iš seno ir sunesioto megztinio numegžčiau jai naują. Už tai nevarydavo į darbą, kartais net duonos duodavo. Taip tapau zonos mezgėja, siuvinėtoja – siuvinėjau, mezgiau ir siuva gydytojams, laisvoms prižiūrėtojoms, darbų skirtojai. Susipažinau su ruse gydytoja, už mane gerokai vyresne. Ji kartą pasiūlė gultis į ligoninę. „Tu ten, Salomėja, stenkis kuo ilgiau išbūti, aš tau užrašysiu sunkią diagnozę, reikės ilgai gyventi. Nereikės po traumas dirbtį sunkaus darbo,“ – sakė ji tada. I mano ligos istoriją išrašė tuberkuliozę.

Nuvežė į ligoninę, pradėjo gydyti. Po poros savaičių atsigavau, sustiprėjau, nes galavau geriau pavalgyti. Gulėti daugiau negalejau. Susiradau gydytojai ir pasisiūliau jai ką nors numegzti ar pasiūti. Ji su malonumu sutiko ir atnešė du senus megztinius. I darbą eiti nereikėjo, buvau pavalgiusi, padėdavau savo draugėms lietuviatėms. Visos kartu meldėmės, kalbėjomės. Turėjome tokią nuošalią vietelę, kur kasdien po darbo susirinkdavome, kalbėdavome ne tik poterius, bet ir kitais mums rūpimais klausimais. Kartais ir padainuodavome. Buvau šių susitikimų iniciatorė, tarisi vadovė... Susidraugavau su baltaruse Katia, darbų skirtoja.

Mirė Stalinas. Išgirdome geresnių naujienų, supratome, kad yra galimybė išgyventi. Jau mokėjo po kelis červonus ar rublius atlyginimo, kioske galėdavome nusipirkti margarino, cukraus, net susitaupiai medžiagai, pasisiuva suknelę, palaidinę. Istei-

gė medicinos kursus, kuriuo-se rusų kalba mokiausi medicinos sesers specialybės. Nebuvo knygų, neleido laikyti baigiamųjų egzaminų, bet mokėmės, prižiūredavome ligonių, leisdavome jiems vaistus.

Paskutiniai kalėjimo metais leido dalyvauti saviveikloje, lietuvės buvo visų gerbiamos, neturėjo jokių nuobaudų. Tad kai atvažiavo iš Maskvos komisija, visas vieną po kitos paleido.

* * *

I Lietuvą sugrįžau 1956 metų liepą. Atvažiavau į Kauną, kur gyveno jauniausioji sesuo Elvyra. Ji buvo neseniai ištekėjusi ir laukėsi kūdikio. Šeima gyveno viename kambarėlyje, tačiau vietas prisilausti buvo ir man. Tik prisiregistravoti vis nesisekė, dėl to niekas į darbą nepriėmė. Kai prisiregistravau, tris mėnesius laukiau eilės įsidarbinėti siuvėja trikotažo fabrike. Ten greitai išmokau dirbtį įvairiomis mašinomis. Ištekėjau, vyras Jonas Užupis dirbo „Komprojekte“ geologų grupės vairuotoju, turėjo mažą kambarėlių pusrūsyje Alekso-te, tad gyvenome pas jį. Ne tik man, kaip politinei kalinei, bet ir Jonui, kaip politinės kalinės vyru, buvo visur daromas kliūtys. Man skirti išbandymai nepasibaigė. 1989 m. nuo sovietinių milicininkų kulkos žuvo dvidešimt devynerių metų sūnus Arūnas. Ilgai kovoju su teisėtvarka, kad žudikus nubaustų. Dukrelės atminimui įsivaikinome ir užauginome mergaitę Janiną, saugumo pagrobą dukrelę Birutę susiradau tik po pu-sės amžiaus.

1998 m. spalio 21 d. (gal net simbolika, kad lygiai po penkiasdešimt metų nuo mano aresto) Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Pasipriešinimo dalyvių teisių komisija man pripažino kario savanorio statusą. Tuo labai didžiuojosi. Gyvenu su dukters Alminos šeima Kauno pakraštyje, artimai bendrauju su likimo draugais.

Pasakojimą užraše Stanislovas ABROMAVIČIUS

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumeratos indeksas – 0117.

Prenumerata kainuoja:

1 mén. – 6,40 Lt,
3 mén. – 19,20 Lt,
6 mén. – 38,40 Lt.

Vienas savaitraščio numeris kainuoja 1,60 Lt.
„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį.

Prenumerata priimama „Lietuvos pašte“ iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

1949-ųjų LLKS Deklaracija – Lietuvos kelio pradžia į NATO

(atkelta iš 2 psl.)

Ji citavo: "LLKS Taryba, gaudžioje vienybėje su kovojančia tauta kviečia visus geros valios lietuvius, gyvenančius Tėvynėje ir už jos ribų, pamiršti įsitikinimą skirtumus ir įsijungti į Tautos išsilaisvinimo darbą".

Tačiau vieną prasmingiausių ir labiausiai susimąstyti kviečiančiu kalbų pasakė krašto apsaugos ministrė R.Juknevičienė:

"Visai netrukus, balandžio pirmajį savaitgalį, į Strasbūrą susirinks visų Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos narių atstovai, paminėti NATO 60-metį. Buvo likę pora mėnesių iki NATO sukūrimo, kai čia, prie Radviliškio, Mėnaičiuose, viduržiemy, enkavėdė ir tūkstantinių sovietų kariuomenės apsuptu, įvyko visos Lietuvos partizanų suvažiavimas. Du iš esmės skirtingi savo aplinkybėmis, forma įvykiai Vašingtone ir Mėnaičiuose buvo stebėtinai, nors ne atsitiktinai, panašūs savo turiniu. Abu jie buvo skirti tam, kad sustabdytų vieną žiauriausią žmonijos "kūrinių" blogą-

ja prasme – komunizmą. Kad sustabdytų Stalino tironiją, Sovietų sajungos agresiją. Ir stebėtinai panašūs savo vertybėmis. Įsišaukime, ką sakoviena Deklaracijos nuostatų: "Prisidėti prie kitų tautų pastangų sukurti pasaulyje teisingumu ir laisve pagrįstą pastovią taiką". Iš esmės čia, Mėnaičiuose, buvo pradėtas mūsų

čia susirinko, tačiau nežinau, ar visoje Lietuvoje tai yra žinoma. Ir mūsų atsakomybė – padaryti taip, kad 1949 metų Deklaracija būtų svarbi, kaip ir 1918 m. Vasario 16-osios ir 1991 m. Kovo 11-osios Aktai."

Pamastykime apie tai, kiek buvo įdėta okupantų pastangą, kad 1949 m. data

Krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė su Julijona Mikniūte-Pitrėtiene ir vieno iš Deklaracijos signatarų dukterimi A.Ramanauskaitė-Skokauskienė

narystės NATO kelias, kurio nepajégė sustabdyti okupacijos dešimtmeciai. Sovietai čia pralaimėjo. Vien jau todėl, kad jie nežinojo apie tai. Deja, šiandien turi galvoti ir apie tai, kaip sunkiai ši žinia skinasi kelią į lietuvių sąmonę. Šioje salėje susirinkusieji žino, ką paminėti

būtų ištrinta visiškai. Kad ir šiandien – Deklaracijos pasirašymo vietoje stovi ferma. "Tremtinio" duomenimis, krašto apsaugos ministrė pradėjo parengiamuosius darbus buvusioje Miknių sodyboje atkurti partizanų bunkerį.

Ingrida VEGELYTĖ

Ar atšils JAV ir Rusijos santykiai

(atkelta iš 3 psl.)

Nereikėtų pamiršti, kad JAV užsienio politiką lemia nacionaliniai interesai, o ne kurio nors prezidento asmeninės simpatijos ir antipatiros.

JAV viceprezidentas J.Bidenas Miuncheno konferencijoje kalbėjo, kad santykiai su Rusija srityje Vašingtonas yra pasirengę paspausti „perkrovimo“ mygtuką. Tačiau ar tai reiškia ką nors daugiau nei raginimą pačiai Rusijai apsvarstyti normalesnių santykiai su Vakarais galimybę?

Dabartinė JAV administracija galbūt pasirengusi plėtoti santykius su Maskva, trumpam kiek primiršdama praeitį. Jigalbūt ir norėtų pradėti kalbėtis ne nuo pastarųjų metų Rusijos išsiokimų tarptautinėje arenaje ar net nusikalstimų (karo Gruzijoje atveju) aptarimo. Bet J.Bidenas leido aiškiai suprasti, kad Rusijai jokių nuolaidų iš B.Obamos tikėtis nerealu. Apie JAV ir Rusijos santykų atšilimą kalbėjės Lietuvos užsienio reikalų ministras V.Ušackas pabrėžė, kad naujas Vašingtono tonas dar nereiškia, jog JAV išsižada principinių nuostatų.

JAV viceprezidentas Miunchene teigė, kad Vaka-

rų pasaulis ir toliau tvirtai rema Gruzijos teritorinį vienitumą, JAV nepripažins „įtakos zonų politikos“ ir toliau pasisakys už NATO plėtrą. Tai yra ne tik daug konkrečiau, bet ir svarbiau už „perkrovimo“ mygtuką.

Maža to, J.Bidenas pasištingė išsklaidyti ir kitas Rusijos iliužijas. Jis leido suprasti, kad vienokia ar kitokia Kremliaus pozicija negali pakieisti JAV nuostatos dėl priešraketinės gynybos Europoje. V.Ušackas pastebėjo, kad J.Bidenas kol kas aiškiai nepasakė, kokia iš tiesų yra B.Obamos administracijos pozicija dėl šio Rusiją ypač erzinančio projekto.

Po šio susitikimo su J.Bidenu dingo entuziastinga prieš tai džiugavusio Rusijos vicepremiero S.Ivanovo veido išraiška. Kremliaus atstovas pats pripažino: „Velnias slypi detalėse“. Detalės aiškėja ir iš viešai pasakyty J.Bideno žodžių. Tačiau privačiai S.Ivanovui, matyt, buvo pasakyta gerokai daugiau. Ypač po to, kai Rusija Miuncheno susitikimo išvakarėse „pademonstravo jėgą“ – pasieké, kad Kirgizija atsisakyti savo teritorijoje laikyti JAV ypač svarbią jos karinę bazę.

Jonas BALNIKAS

Dėl dviejų procentų gyventojų pajamų mokesčio paramos

Rekomenduojame, kad gyventojai, pildydami prašymus pervesti iki 2 procentų pajamų mokesčio sumos Lietuvos vienetams, pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą turintiems teisę gauti paramą (forma FR0512), ir norėdami skirti paramą filialui, 10 laukelyje turėtų nurodyti Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos kodą (kodas 300032645), o 15 laukelyje įrašyti Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos filialo* atsiskaitomosios sąskaitos numerį (FR0512 formos pildymo taisyklės). Atlikus skaičiavimą pagal pateiktus prašymus paskaičiuota suma bus pervesta į pagrindinės įmonės sąskaitą, tačiau kreipiantis į VMI galima bus išrašyti pažymą apie sumų perivedimą pagal prašymuose nurodytas sąskaitas.

* - kiekvienas, norintis paremti, 15 laukelyje įrašo savo filialo atsiskaitomosios sąskaitos numerį, kurį galima sužinoti tik savo filialo būstinėje.

PRASYMAS PERVESTI IKI 2 PROCENTŲ PAJAMŲ MOKESČIO SUMOS LIETUVOS VIENETAMS, PAGAL LIETUVOS RESPUBLIKOS LABDAROS IR PARAMOS ĮSTATYMIĄ TURINTIEMS TEISĘ GAUTI PARAMĄ	
1. Atmetė kodas	2. Nuo kurių Lietuvos gyventojo sandar
3. Nuo kurių gyventojo sandar	4. Išmetė
5. Elektrolo pabūklo adresas	
6. Elektrolo adresas	7. Metų metai: 2009 -
8. Elektrolo adresas	9. Elektrolo adresas
10. 3 0 0 0 3 2 6 4 5	11. L I E T U V O S P O L I T I N I U K A L I N I U I R T R E M T I N I U S A J U N C A
12. L A I S V E S A L . 3 9 , L T - 4 4 3 0 9 , K A U N A S	13. Atskaitomosios sąkaitos numeris
14. L I E T U V I A U S B A N K A S	15. Prasta mokesčio sumos vienetas
16. 7 0 4 4 0	17. L T 1 8 7 0 4 4 0 6 0 0 4 2 5 8 3 6 5 6
18. 6 1 8 6 0 3 0 2 9 5 1 2 9	19.

Tauro apygardos štabe

1948 m. liepos 16 d. Tauro apygardos vadas Rymanas paruošė ir išsiuntė Vakarų Lietuvos srities vadui Žalčiui (kapitonui Jonui Žemaičiai-Vytautui) raštą dėl BDPS vyriausybės suformavimo.

Vakarų Lietuvos srities vadui Žalčiui

„Tauro apygardos vadovybė, ištyrusi padėti Apygardoje (...), nustatė, kad buvusio BDPS nariai (...) yra žuvę, kiti suimti. Tuo būdu Vyriausioji Lietuvos rezistencijos vadovybė nelygijo žūtbūtinėj kovo dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atstatymo priešo yra likviduota. (...) Tauro apygarda, tuo pačiu Pietų Lietuvos sritis (...) greitesniams vyriausios vadovybės atkūrimui (...), nerasdama kitos greitalakės išsities, (...) tenkinsis laikinu BDPS sukūrimu iš trijų pagrindinių viršunių: BDPS Prezidiumo pirmininko, Vyriausio ginkluotų pajėgų vado (VGPV) ir Politiniosektoriaus viršininko postu. (...)"

Tauro apygardos vadas kpt. Rymantas pasiūlė BDPS Prezidiumo pirmininko pareigas pavesti Vytautui Steponaičiui-Tauriui, VGP vado pareigas – kpt. Jonui Žemaičiai-Vytautui, Žalčiui, konsultuojantis su ponu Tauriumi, Politinio sektoriaus viršininku parinkti tinkamą asmenį.

„Šią laikiną centrinę vadovybę – BDPS Tauro apygarda, tuo pačiu Pietų Lietuvos sritis, laikys vienintele tikrąja mūsų rezistencijos vadovybe, galinčia atstovauti bendrai mūsų išlaisvinimo kovai prieš žiaurujį okupantą.

Apygardų ir sričių vadai prašomi šį pavedimą akceptuoti, pasiūnčiant tai Vakarų Lietuvos srities vadui p. Žalčiui.“ (Antspaudas) Rymantas, apygardos vadas, Algirdas, adjutantas.“

Pietų Lietuvos srities vadų žygis į Žemaitiją

1948 m. rugpjūčio 10 d. Tauro apygardoje žuvus pasutiniams BDPS vadovybės nariui kapitonui Jonui Aleščikui-Rymantui visiškai sutriko šios organizacijos veikla. Apygardos vado pareigas perėmė Aleksandras Grybinas-Faustas informavo Vakarų Lietuvos srities Jūros ir Kęstučio apygardos vadus, kad nelikus apygardoje aukštesnio laipsnio buvusių kadrių karininkų, jau pribrendo reikalas pasipriešinimo kovai prieš okupantus suformuoti veiksniai naujos sudėties vyriausią BDPS vadovybę.

Tauro apygardos vado

Rymanto ir adjutanto Algirdo Vakarų Lietuvos srities vadui Žalčiui siūstas raštas Jungtinės Kęstučio apygardos štabe buvo gautas 1948 m. rugsėjo 15 d. ir užregistruotas Nr. 146.

1948 m. rugsėjo 13-lapkričio 10 dienomis srities vadus Adolfas Ramanauskas-Vanagas, vizituodamas Dainavos apygardos rinktinę partizanų dalinius, pagal rinktinę vadų pateiktą informaciją nustatė apytikrį Dainavos apygardos rinktinėse kovojančių vadų ir eilinių partizanų skaičių: Kazimieraičio rinktinėje tuomet kovojo 178 Laisvės kovotojai, Dzūkų rinktinėje – 46 kovotojai, Šarūno rinktinėje – 122 kovotojai. Visoje Dainavos apygardoje kovojo 346 Laisvės kovotojai.

1948 m. lapkričio 12 d. Šiaulių aps. Prisikėlimo apygardos štabe, BDPS Prezidiumo posėdyje, Rytų ir Vakarų Lietuvos sričių vadai atkūrė Vyriausiuojančios ginkluotų pajėgų štabo (VGPŠ) veiklą. Posėdžio dalyviai pritarė ir teigiamai įvertino nuolatinės Tauro apygardos vadų pastangas organizuojant ir stiprinant bendrą partizanų ginkluoto pasipriešinimo organizaciją. Nutarta artimiausiu metu sušaukti visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimą.

Ipusėjus 1948 metų lapkričiui Jungtinės Kęstučio apygardos štabas išsiuntė Tauro ir Dainavos apygardų vadams kvietimus atvykti į 1949 metų pradžioje numatomą visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimą. Išsiuntęs Pietų Lietuvos srities vadams kvietimus, Kęstučio apygardos štabas įpareigojo Lydžio kuopos vadą pusk. Petrą Stankų-Gruodį su kuopos vyrais pasiūsti sutiki atvykstančius Pietų Lietuvos partizanų vadus. Kuopos vadams Gruodis iš Pavidaujo būrio partizanų suformavo jaunu energingu vyrų grupę. Trys broliai Kvedžiai: Alfonas-Jaunutis, Izidorius-Saulius ir Adolfas-Girėnas iš Pažerė k., Jurbarke valsč., Jonas Petrauskas-Šarūnas iš Skirsnemuniškių k. ir Antanas Rekašius-Vytas, Tūzas iš Rukšnių k. pasirinko tinkamus ginklus ir pasiūsė sutiki iš užnemunės atvykstančius partizanų vadus.

1948 m. lapkričio 10 d. vizituodamas Dzūkų rinktinės partizanus, ltn. Adolfas Ramanauskas-Vanagas iš Tauro apygardos gavo dokumentų paketą. Pakete Vanagas rado Rytų ir Vakarų Lietuvos sričių partizanų vadų posėdžio nutarties atkurti Vyriausio ginkluotojo pajėgų štabo veiklą dokumentus ir kvietimą atvykti į vadų suvažiavimą. Netrukus Dzūkų

rinktinės partizanų štabe susuktame Dainavos apygardos rinktinės vadų posėdyje vieningai pritarta Pietų srities vadovo ltn. Adolfo Ramanauskas-Vanago kelionei į Žemaitiją. Pasibaigus posėdžiui, Vanagas nuvyko į Šarūno rinktinę ir Dainavos apygardos Šarūno rinktinės vadu paaskyrė atsargos ltn. Benediktą Labéną-Kariūnā.

Lapkričio 15-osios naktį Vanagas, atvykęs į Prienų šilą, susitiko su Vaidoto grupės vadu Jonu Kučinsku-Spyruokliu. Po kelių dienų ryšio punkte Vanagas ir Spyruoklis susitiko su Geležinio Vilko rinktinės vadu Tigru. Vanagas paprašė Tigro palydėti Dainavos vadus į Tauro apygardos štabo vadavietės rajoną. Šis vadų palydai paskyrė patyrusius štabo pareigūnus Ainį ir Lapiną.

Gruodžio pradžioje Vanagas, atvykęs į Braziukų miškus, susitiko su Žalgirio rinktinės štabo nariu, „Piktilčio partizanu“ Tigru. Po poros dienų Tauro apygardos vado pareigas vykdės Aleksandras Grybinas-Faustas gavo Felikso Žindžiaus pranešimą, kad atvyko srities vadai Vanagai. Vadai susitiko Žalgirio rinktinės štabo būstinėje. Pasitarime nusprendus vykti į Žemaitiją, apygardos vado pareigas laikinai vykdė Faustas įgaliojimo Žalgirio rinktinės vadų ltn. Viktorą Vitkauską-Saidoką.

„LLK Tauro apygardai įsakymas Nr. 22 Būstine,

1948 m. gruodžio 10 d.

1. L.e.p. Tauro apygardos vadui Faustui išvykus už apygardos ribų iki jam sugrįžtant, jo pavestas, Tauro apygardos vadovavimą perėmiau.

Pagrindas: l.e.p. Tauro apygardos vado įgaliojimas Nr. 139.

2. Įsakau nuo šios dienos visiems apygardos vadams ir kovotojams klausyti mano įsakymų.

3. Iškrito sniego, pėdsakas. Artinasi Kalėdų šventės. Išpėju visus vadus ir kovotojus švenčių metu laikytis kuo konspiratyviausiai. Jau paprastai kiekvienos šventės metu mus mūsų žūtbūtinis priėšas – MVD visom savo pajėgom persekioja, o žiemos sąlygomis jam dar lengviau. (...) Susiaurinkime švenčių vašes ir apsilankymus, kad (...) nepasikartotų 1947 m. Kalėdos, kurių metu Žalgirio rinktinėje netekome 23 jaunu ir brangių gyvybių. Tai neturi pasikartoti.

L.e.p. apygardos vadas Saidokas

Nuorašas tikras, adjutantas Daugirdas“.

Vytautas JUODSNUKIS

(bus daugiau)

LGGRTC Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių į kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

(Tėsinys)

Alfonsas Banys, g.1925 m. (pomirties), partizanas, Raseinių aps. Šiluvos valsč. P.Mocaus būrys 1945-04-09.

Palma Emilia Beseckaitė, g.1940 m., pogr. spaudos leidėja, Kaunas, 1977-1990 m.

Vladislovas (Vladas) Bijeika, g.1886 m. (po mirties), rėmėjas, Šiaulių aps.

Gruzdžių valsč. Vilko, J.Petrailio būria 1947-1949 m.

Vilhelmas (Vilius) Bikmanas, g.1900 m. (po mirties), atsargos karininkas, šaulys,

Tauragė, 1919-1941 m.

Benedikta Čepelienė-Vabalaite, g.1926 m., ryšininkė, Lazdijų aps. Veisiejų valsč.

1946-1949 m.

Ona Daukšienė-Mažeikaitė, g.1916 m., ryšininkė, Marijampolės aps. Gudelių valsč.

Tauro apyg. Geležinio Vilko rinktinė 1946-1949 m.

Marija Grigienė-Tamulionytė, g.1925 m., ryšininkė, Varėnos aps. Perlojos valsč.

Dainavos apyg. Merkio būrys 1945-1947 m.

Janina Grunkienė-Staciokaitė, g.1934 m., ryšininkė, Marijampolės aps. Veiverių valsč. Tauro apyg. Kovo būrys 1947-1953 m.

Leonas Jablonskas, g.1911 m. (po mirties), partizanas, Kretingos aps. Mosėdžio valsč.

1944-1945 m.

Pranciškus (Pranas) Janušauskas, g.1896 m. (po mirties), šaulys, tautininkas, Panevėžio aps. Pušaloto mstl.

1928-1941 m.

Kazimieras (Kazys) Juškevičius (Juška), g.1898 m. (po mirties), sukilimo dalyvis,

Marijampolės aps. Kazlų Rūdos valsč. 1941-06-22-1941-06-28.

Jonas Kairys, g.1891 m. (po mirties), rėmėjas, Marijampolės aps. ir valsč. 1944-1945 m.

Vilhelmas (Vilius) Bikmanas, g.1904 m. (po mirties), tautininkas, šaulys, Mažeikių aps. Akmenės valsč. 1928-1941 m.

Teofilė Stankevičienė-Stasiulevičiūtė, g.1927 m., rėmėja, Kauno aps. A.Panemunės valsč. Tauro apyg. Birutės rinktinė Merkio būrys 1945-1951 m.

(Bus daugiau)

Atsiliepimus apie šiuos pretendentus galite siųsti adresu: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino pr. 40/1, LT-01110 Vilnius. Teirautis tel. (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas remiantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: "Pretendentai į kario savanorio ar Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spaudoje".

2009 m. vasario 20 d.

Įamžintas atminimas

Norėčiau padėkoti Stanislavai Morkūnai-Kazilionienei už straipsnį "Neturime pamiršti", 2008 m. lapkričio 7 d. išspausdintą "Tremtinje". Nuoširdus ačiū jai, kad kasmet dar gali apsilankyt Macikuose, 3 km nuo Šilutės, kuržemė permirkusi Macikų koncentracijos lageryje kalintų ir nužudyti žmonių krauju.

Tas kapinaites suradau 1992 m. pavasarį, kai apie jas išgirdau iš šviesaus atminimo kompozitoriaus Julius Juzeliūno, atvykusio dar nepriklasomybės priešaušryje į Panevėžį ir apie tai daug kalbėjusio, lūpų. 1998 metų vasarą su seserimi ir jos sūnumi suradę tą vietą pastatėme nedidelį akmenį su įrašu, jog šiose kapinėse palaidotas Pranas Kaminskas (1930–1950). Kapinaitėse buvo nemažai paminklų, kauburėlių, matomų ir nematomų, kur koja statėme, ten – kapelis.

"Tremtinyje" buvo rašyta, jog Macikų koncentracijos lagerio patalpose rengiamasi atidaryti muziejų, buvo prašyta atsiuštis eksponatų, nuotraukų, laiškų ar kitų daiktinių įrodymų. Turėjau tris brolio iš Macikų mums į Sibirą rašytus ir atsiustus laiškus. Nuorašus pasilikau sau, išsiuriu lagerio viršininkui ir nuotraukėlė, kai brolis įstoją į Panevėžio gimnaziją. 2001 metų rugėjį ten nuvykau su sesers dukterimi ir vakaite. Koncentracijos lageryje 1995 m. jau buvo įkurtas muziejus. Iš Šilutės muziejaus nusivežėme gide, kartu apžiūrėjome ekspoziciją. Radome mano broliui skirtą stendą ir daug kitų, kur buvo eksponuojamos moterų, vaikų nuotraukos. Atsiliepimų knygoje tada įrašiau: "Labai ačiū už skaudžios pracies išsaugoj-

mą. Čia kalėjo manobrolis Pranas Kaminskas, g. 1930 m., sunamas 1947 m., miręs 1950 metais. Nors labai skaudu ir šiurpu, vis tiek esu laiminga, pamaciui vietą, kur kentėjo ir mirė artimas ir brangus man žmogus 2001 m. rugsėjo 18 d."

Dar kartą tas vietas aplankiau 2003 m liepą, kai LPKTS Panevėžio tarybos nariai, seniūnai vykome į ekskursiją. Keliauome iš Kauno panemune, lankydami pilis ir piliakalnius. Maršutas ėjo per Šilutę – negalėjome aplenkti istorinės vietas. Pasikvietė gide, aplankėme man jau pažistamas kapinaites ir Macikų koncentracijos stovyklos muziejų.

Paminklas Prano Kaminsko atminimui

Koncentracijos lageris, kuriamo kalinti belaisviai rusai, anglai ir amerikiečiai, buvo įkurtas vokiečių okupacijos metais. Sovietmečiu tame pastate pačiomis žiauriausiomis sąlygomis buvo kalinami ir sunaikinami vokiečių belaisviai. Vėliau ten "rado prieglobstį", daugelis – ir amžinajį poilsį ne tik lietuvių, bet ir kitų tautybių "liaudies priešai" – suaugusieji, seneliai, moterys ir vaikai. Macikų koncentracijos lageris užėmė didelę teritoriją. Vienu metu ten būdavo įkalinta per 3000 žmonių. Kaliniai nuolat mirdavo, į jų

tvarkiusiems žmonėms: nūšienavusiems, apgrębsčiusiems, kad netektų bristi per aukštą žolę. Tai atlieka buvę tremtiniai ir politiniai kaliniai.

Palikome kapinaites širdyse liūdėdami, nes ir tarp mūsų buvo žmonių, kurių artimieji amžiams liko Macikų kapinėse. Skaudu ir džiugu, kad turiu nežinomą kauburėlį Macikų kapinėse bei mažą akmenelį, vis labiau smingantį į žemę, primenantį, kad šioje vietoje gyvenimo kelionę baigė brolis Pranas Kaminskas.

Birutė VAITKIENĖ

Skelbimai

Vasario 21 d. (šeštadienį) 13 val. Šiaulių miesto kultūros centre (Aušros al. 31) įvyks LPKTS Šiaulių filialo narių ataskaitinis rinkiminis susirinkimas-konferencija.

Turėkite nario pažymėjimą. Galėsite užsiprenumeruoti saitą „Tremtinys“, sumokėti nario mokesčių, įsigyti knygų. Kviečiame dalyvauti.

Vasario 25 d. (trečiadienį) 14 val. Kauno įgulos karininkų ramovėje (A. Mickevičiaus g. 19) įvyks konferencija „Lietuvos laisvės kovos sajūdžiui – 60“. Pranešimus skaitys LR Seimo narės: D. Kuodytė, A. Ramanauskaitė-Skokauskienė, dr. P. Jakučionis, Kauno tremties ir rezistencijos muziejaus vedėjas D. Juodis ir kt. Kviečiame dalyvauti.

Organizatoriai: Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sąjunga, TS-LKD politinių kalinių ir tremtiniių frakcija, Kauno mst. savivaldybės švietimo ir ugdymo skyrius, Kauno Tremties ir Rezistencijos muziejus.

SL289

Redaktorė: Jolita Navickienė
Redakcija:

Tremtinys

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt , LPKTS puslapis internete: http://www.lpkts.lt
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr.LT18 70440600 0425 8365.
Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai
Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3620. Užs. Nr.

ILSÉKITĖS RAMYBEJE

Povilas Valeika

1922–2009

Gimė Šerių k., Kavarsko valsč., Anykščių r., ūkininkų šeimoje. Buvo Didžiosios Kovos apyg. partizanų ryšininkas, slapyvardžiu Liepa. Palaikė tiesioginius ryšius su partizanu Lape. 1950 m. buvo išduotas ir arestuotas. Nuteistas 10 metų. Kalėjo Vorkutos lageriuose. Į Lietuvą grijo 1956 m. Apsigyveno tėviškėje. Dirbo Kavarsko ūkininkų prekių parduotuvėje, vėliau – Jakšiškių tarybinio ūkio sandėlyje. 1959 m. vedė, užaugino tris dukteris ir keturis sūnus. Buvo aktyvus LPKTS Anykščių filialo narys. Jam suteiktas Laisvės kovų dalyvio statusas.

Palaidotas Kavarsko kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukteris, sūnus su šeimomis. LPKTS Anykščių filialas

Teresė Zuzana Barysaitė-Sutkienė

1938–2009

Gimė Mozūriškių k., Raudondvarčio valsč., ūkininkų šeimoje. 1948 m. su šeima ištremta į Komiją – Intą, vėliau Krasnojarsko kr. – Igarką. 1962 m. grijo į Lietuvą, į tėviškę. Ištakėjo už kaimyno, buvusio partizano, politinio kalnio Kazimiero Sutkaus. Susilaukė trijų vaikų. 1973 m. apsigyveno Kauñe. Buvo LPKTS Kauno filialo narė.

Palaidota Kauno r. Kulautuvos kapinėse.

Duktė Laima Botyrienė ir sūnus Povilas Sutkus

Bronė Čiomanaitytė-Janušonienė

1923–2009

Gimė Rudagalių k., Imbrado valsč., Zarasų aps. ūkininkų šeimoje, auginuojioje keturis vaikus. 1944 m. po antrosios sovietų okupacijos šeima įsitraukė į partizaninį pasipriešinimą. Bronė tapo partizanų rėmėja, priklausė A. Ivaškos būriui, 1947 m. buvo suimtas brolis, nuteistas 10 metų lagerių. 1949 m. šeima buvo ištremta į Irkutsko sr., dirbo kolūkyje. Tremtyje ištakėjo už likimo draugo Petro. 1954 m. sukūrė šeimą, gimė duktė. 1958 m. grijo į Lietuvą. Apsigyveno Elektrėnuose, abu dirbo elektarinės statybose, 1961 m. susilaukė sūnaus.

Palaidota Elektrėnų kapinėse, tremtiniai skyriuje.

Nuoširdžiai užjaučiame dukterį, sūnų ir vaikaitės.

Giminės ir bendražygiai

Jonas Akvilius Trumpa

1935–2009

Gimė Skiemonyse, Anykščių r., ūkininkų šeimoje, auginuojioje keturis vaikus. Baigės pradžios mokyklą ir Skiemonių progimnaziją įstojo į Ūkmergės amatių mokyklą. 1951 m. už paramą partizanams šeima buvo ištremta į Krasnojarsko sr. Suchatirino r. Jono tuo metu nebuvu namuose, tačiau po metų buvo surastas ir iš amatų mokyklos ištremtas į Tomsko sritį. Po metų nuvežtas į tėvų tremties vietą. Ten įgijo vairuotojo specialybę. 1958 m. grijo į Lietuvą. Apsigyveno Anykščiuose. 1962 m. vedė bendro likimo draugę, buvusią tremtinę. Užaugino dvi dukteris. Nuo pirmų Atgimimo dienų įsitraukė į Sajūdžio veiklą. 1990–1995 m. vadovavo LPKTS Anykščių skyriui. Aktyviai dalyvavo įamžinant partizanų atminimą žūties vietose, organizavo palaičių perlaidojimą. Jam suteiktas Laisvės kovų dalyvio statusas, buvo apdovanotas LPKTS 2-ojo laipsnio žymeniu "Už nuopelnus Lietuvai".

Palaidotas Anykščių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukteris, vaikaičius ir arimiuosius.

LPKTS Anykščių filialas

Knygų tremties ir rezistencijos tematika galite įsigyti LPKTS būstinės knygynelyje, Kaune, Laisvės al. 39.